

1 Je pěkné nedělní odpoledne; ještě není hodina, kdy se ti blázni a flákači hrnou z kopané
2 a jiných takových hlouposti domů. Praha je prázdná a tichá; těch pár lidí, kteří se trouší
3 po nábřeží a po mostě, nemají naspěch a kráčeji slušně a důstojně. Jsou to lepší a rozumní lidé,
4 kteří se nekupí v hloučky a neposmívají se vltavským rybářům. Otec Povondra má znovu ten
5 dobrý a hluboký pocit pořádku.

6 „Tak co je v těch novinách?“ ptá se s oteckou strohostí.

7 „Celkem nic, tatinku,“ povídá syn. „Tadyhle jenom čtu, že se ti Mlooci už propracovávají až
8 po Drážďany.“

9 „Tak to je teda Němec v troubě,“ konstatuje starý pán. „Víš, Františku, tihle Němci, to byl moc
10 divný národ. Vzdělaný, ale divný. Já jsem znal jednoho Němce, on byl šoférem v jedné továrně;
11 a to byl takový hrubý člověk, ten Němec. Ale vůz měl v pořádku, jen co je pravda. – Tak vída,
12 Německo už taky zmizelo z mapy světa,“ přemítal pan Povondra. „A jaký fofr dřív dělal! To
13 ti byla hrůza: samá armáda a samá vojna – Kdepak, na Mloky nestačí ani Němec. To víš, já ty
14 Mloky znám. Pamatuješ, jak jsem ti je ukazoval, když jsi byl ještě takhle malý?“

15 „Dávejte pozor, tati,“ řekl syn. „Bere vám ryba.“

16 „To je jen grundle,“ bručel starý pán a pohnul prutem. Tak vída, taky Německo, myslel si.
17 Inu, člověk se už ničemu nediví. Co to bylo dřív kříku, když ti Mlooci potopili některou zemi!
18 Třeba to byla jenom Mezopotámie nebo Čína, a byly toho plné noviny. Dnes už se to tak nebere,
19 hloubá melancholicky pan Povondra, pomalu mrkaje nad svým prutem. Zvykne si člověk, co
20 dělat. U nás to není, tak co; jen kdyby nebyla taková drahot! Například co dnes chtějí za to
21 kafe – Pravda, ona +++++ už taky zmizela ve vlnách. Je to přece jenom v obchodech cítit, když
22 se kus světa potopí!

23 Splávek pana Povondry tančí po mírných vlnkách. Co toho ti Mlooci už zaplavili mořem,
24 vzpomíná starý pán. To je tuhle Egypt a Indie a Čína – I na Rusko si troufali; a taková to byla
25 velká země, to Rusko! Když se pováží, že Černé moře jde teď až nahoru k severnímu polárnímu
26 kruhu, – co to jenom je vody! Jen co je pravda, hodné už nám ty pevniny okousalil! Ještě že jim
27 to jde tak pomalu –

Vysvětlete význam slova grundle v textu:
(pracujte s 16. řádkem)

Která z následujících částí textu je stylisticky nejvíce podobná promluvám Hrabalových pábítelů?

(pracujte s alternativami úlohami, internetem a Hrabalovými prózami)

- A) Splávek pana Povondry tančí po mírných vlnkách. Co toho ti Mlooci už zaplavili mořem, vzpomíná starý pán.
B) Praha je prázdná a tichá; těch pár lidí, kteří se trouší po nábřeží a po mostě, nemají naspěch a kráčeji slušně a důstojně.
C) Já jsem znal jednoho Němce, on byl šoférem v jedné továrně; a to byl takový hrubý člověk, ten Němec. Ale vůz měl v pořádku, jen co je pravda.
D) Jsou to lepší a rozumní lidé, kteří se nekupí v hloučky a neposmívají se vltavským rybářům. Otec Povondra má znovu ten dobrý a hluboký pocit pořádku.

Která z následujících možností patří na vynechané místo (+++++) v textu?

- A) Čína
B) Brazílie
C) Kanada
D) Austrálie

Na kterou z následujících možností je v textu pohlíženo s pohrdáním?

- A) chytání ryb
B) nedělní noviny
C) fotbalové utkání
D) odpolední procházky

Která z následujících možností je podle pisatele textu největší chloubou Pisy?

- A) dvojice šikmých věží
- B) sloupková architektura
- C) sochy Giovanniho Pisana
- D) svatoštěpánská katedrála

Rozhodněte o každé z následujících dvojic slov a sousloví, zda jsou textu synonymy (ANO), či nikoli (NE):

- 1.1 prapory – trofeje z války (17. řádek)
- 1.2 nevěřící psi – muslimami (17. řádek)
- 1.3 náruživá podívaná – reliéfy (14. a 15. řádek)
- 1.4 mánie – galerie s arkádami (8. a 9. řádek)

Rozhodněte na základě textu, které z následujících měst Karel Čapek prokazatelně navštívil dříve než Pisu:

- A) Řím
- B) Siena
- C) Palermo
- D) Florencie

Určete, co se v textu skrývá za pojmenováním San Niccola:

(pracujte s 1.–14. řádkem a odbornou literaturou)

Vysvětlete význam slova *přiboudlina* v textu:

(pracujte s 5. řádkem a slovníky)

- 1 A přece tato lbezná florentská Toskána dlouho a náramně bojovala se všemi sousedy:
2 s Aretinskými, se Sienu a s Pisou, čímž jsem se šťastně dostal k Pise, Pisa je docela příjemné
3 město: před mnoha sty léty byla přístavem, následkem čehož podnes smrdí. Už v Palermu jsem
4 uvažoval o povaze a složitosti přístavního zápachu; myslím, že jsem tehdy zapomněl na důležité
5 složky, jako je moč, rybí vnitřnosti, přiboudlina a různá tajemství jižní kuchyně, za nimiž si
6 netroufám blíže jít. Jinak Pisa je obecně známá svou šikmou věží; nuže, má ještě jednu, a sice
7 u San Niccoly. Největší slávu a specialitou Pisy je její pěkná sloupková architektura, taková
8 šťastná mánie lehkých arkád, jež pokrývají celé stěny svým přívětivým rytmem; ani uvnitř se
9 Pisánští nemohli nabažít sloupů a sloupků, i udělali pět lodí a ještě nahoře galerii s arkádami, vše
10 pěkně pruhované a vyvedené k velké radosti očí. Ale ještě větší slávou Pisy je její skulptura, a já
11 se přiznám, že mi Giovanni Pisano udělal. Dejte si, vy historikové, přednost Niccolovi Pisanovi,
12 jenž křísil antické Múzy; ale já jsem se zakoukal do vášnivého a drsného Giovanna, který mi
13 připomíná Donatella, Giovanna prudece zabraného do lidské přirozenosti až po její bolest
14 a strážnost. A mám-li si odpocínout od této náruživé podívané, půjdu k Bonannovi, sednu si
15 u kostelních vrat a budu se dívat na jeho svaté reliéfy, jež jsou křesťanské a mírné jako nevím
16 co na světě. (Abyste neřekli, že jsem posedlý křesťanstvím, povím vám něco jiného: tady v Pise
17 u Svatého Štěpána jsou muslimanské prapory, trofeje z války proti nevěřícím psům. Mezi nimi
18 pak jsou tři nebo čtyři tak podivně krásné, že jsem v tu chvíli zapomněl polovičku nejslavnějších
19 obrazů, na které jsem si umiňoval nikdy nezapomenout.)
20 Dále je v Pise Gampo Santo, hřbitov ze všech stran pomalovaný starými freskami, jež jsou
21 pěkné a poučné. Na jedné z nich vytahují andělé a ďáblové duše z těl smrtelníků; duše jsou dobře
22 živé, skuteční cvalíci, a tož musejí smrtelníci strašně otvírat ústa, aby duše mohla projít ven.
23 A ještě je tu mnoho k vidění; ale Giovanni Pisano mne okouzil nejvíc.

Nalezněte v textu pasáže, kterými se vypravěč obrací ke čtenářům:
(pracujte s celým textem)

Napište, čím Karla Čapka zaujaly hřbitovní fresky:
(pracujte s celým textem)

Seřadte chronologicky umělce uvedené v textu:
(pracujte s celým textem, internetem, encyklopediemi a slovníky)

- 1 „No, a co byste rád věděl?“ pobádal ho starý Dastych.
 2 „Já bych rád věděl,“ řekl policejní úředník zahloubaně, „jak jsem ho chytil. Počkejte, já vám to
 3 povím po pořádku. Před měsícem, to bylo třetího března, jsem měl až do půlnoci službu. Já nevím,
 4 jestli se pamatujete, že tehdy už třetí den přišlo. Tak jsem si zaskočil na chvílku do kavárny a pak
 5 chci jít domů, na Vínohradý. Ale místo toho jsem šel opačným směrem k Dlážďené ulici. Proším vás,
 6 nevíte, proč jsem šel zrovna v tu stranu?“
 7 „Snad jen tak, náhodou,“ mínil pan Dastych.
 8 „Poslouchejte, v takovém počasi neccourá člověk jen tak náhodou po ulicích. Já bych rád věděl,
 9 co jsem tam u všech sakramentů chtěl. Co myslíte, nemohlo to být nějaké tušení? Víte, něco jako
 10 telepatie.“
 11 „Aha,“ pravil pan Dastych. „To je docela možné.“
 12 „Tak vidíte,“ mluvil dr. Mejzlík ustaraně. „Tady to máme. Ale taky to mohla být taková podvědomá
 13 představa, abych se podíval, co je u Tří panen.“
 14 „To je ten zapadák v Dlážďené ulici,“ vzpomněl si pan Dastych.
 15 „Právě. Tam přespávají tihle kasari a kapsari z Pešti nebo z Haliče, když přijdou do Prahy na práci.
 16 My na ten lokál dáváme pozor. Co myslíte, nebyl to docela obvyčejný policejní zvyk, že jsem se tam
 17 šel mrknout?“
 18 „To může být,“ soudil pan Dastych. „Takové věci dělá někdy člověk docela mechanicky, hlavně
 19 když jaksi má smysl pro povinnost. Na tom není nic zvláštního.“
 20 „Tak já jdu do Dlážďené ulice,“ pokračoval dr. Mejzlík, „podívám se mimochodem na seznam
 21 noclehářů u Tří panen a jdu dál. Na konci Dlážďené ulice se zastavím a mřím zase zpátky; pěkně
 22 prosím, nevíte, proč jsem šel zpátky?“
 23 „Zvyk,“ mínil pan Dastych. „Zvyk patrolovat.“

Nalezněte v textu všechna pojmenování užitá pro Tři panny:
 (pracujte s celým textem)

Vypište informace, které obsahuje text o Dastychovi a Mejzlíkovi, doložte textem:
 (pracujte s celým textem)

- Která z následujících pasáží textu je
v dnešním jazyce vnímána jako zastaralá?
- A) já vám to povím po pořádku
 B) jsem měl až do půlnoci službu
 C) proč jsem šel zrovna v tu stranu
 D) v takovém počasi neccourá člověk jen tak

- Kterým z následujících výrazů lze nahradit
slovo *patrolovat* tak, aby smysl výchozho
textu zůstal beze změny?
- A) hledat
 B) obcházet
 C) domýšlet
 D) předpovídat

- Který z následujících úseků je v textu
obrazný?
- A) Snad jen tak, náhodou
 B) jsem šel opačným směrem
 C) nemohlo to být nějaké tušení
 D) když přijdou do Prahy na práci

- Kde se odehrává rozhovor mezi Dastychem
a Mejzlíkem?
- A) v Dlážďené ulici
 B) z textu nelze přesně určit
 C) před podnikem Tři panny
 D) na pražských Vínohradech

1 Kdopak to jde, kdopak je to tam na druhém boku doliny? Vída ho, pána v botách, snad montér
2 nebo kdo, nese si černý státek a šlape do vrchu – kdyby nebyl tak daleko, dal bych ruce k ústům
3 a zahoukal na něho: Pochválen Ježíš Kristus, pane, kolik je hodin? Dvě s poledne, pasáčku; kdybych
4 nebyl tak daleko, zavolal bych na tebe, číze paseš krávy, a ty bys třeba ukázal: ta lyska, ta straka, ta
5 hvězda, ta malina, tato jalůvka patří Polané Hordubalové. Tak, tak, hochu, pěkné kravky, radost
6 pohledět; jen je nepouštěj dolů k Čornopotoku, tam je tráva kyselá a voda hořká. Tak vída, Polané
7 Hordubalové; inu, dřív mývala jen dvě krávy; a což, hochu, nemá ona i nějaké voly? Ach, Hospodine,
8 a jaké voly, podolské, roby jako napřážené paže; dva voly, pane. A což ovce? I barany, i ovce, pane, ale
9 ty se pasou nahore na Durné Polonině. Moudrá a bohatá je Polana. A může nemá? Co máváš rukou?
10 Nemá Polana hospodář? Ach, jaký hlupák, nepozná člověka; stíní si oči dlaní a pozírá, pozírá jako
11 pařež. Juraj Hordubal cítí srdce tepat až v hrdle; musí se zastavit a vydechnout, abah! abah! Je toho
12 až příliš, je to tak náhlé, zalýká se tím jako člověk, který padl do vody: najednou, najednou je doma,
13 to jen udělal krok přes ten kamenitý výmol, a už ho to zaplavilo ze všech stran: ano, ten výmol tu
14 vždycky byl, bylo tu křoví trnkové a i tehdy bylo ožehlé ohněm pasáků; a zas kvetou v suti divizny,
15 cesta se vytrácí v suché trávě a suché materídoušce, tady ten balvan zarostlý jařurou, encián, jalovce
16 a kraj lesa, suché kravince a opuštená salaš; už není Ameriky a není osmi let; je všecko, co bylo,
17 lesklý brouk v hlavice bodláku, klouzavá tráva a zdálky zvonce krav, sedlo nad Krívou, hnědé trsy
18 ostřice a cesta domů – – cesta měkkými kroky horala, jenž nosí opánky a nebyl v Americe, cesta
19 vonící kravami a lesem, vyhřátá jako chlebová pec, cesta do údolí, cesta kamenitá a vyšlapaná stády,
20 rozbahnělá prameny; seskakující po kamenech, ach, Hospodine, jaká správná pěšina, prudká jako
21 potok, měkká travou, drolicí se šetřkem, mláskající v mokřině, shýbající se pod korunu lesa: no, sir,
22 žádný škvárový chodník, co pod botou skřípe, jako v Johnstownu, žádné rejlings, žádné zástupy
23 mužů šlapajíc k májně, ani človíčka nikde, ani človíčka, jen cesta dolů, potok a zvonění stád, cesta
24 domů, padání k domovu, zvonky telátek a u potoka modrý oměj –

Vysvětlete, z jakého důvodu se dostal Hordubal na místo děje, doložte v textu:
(pracujte s celým textem)

Nalezněte v textu všechna pojmenování užitá pro krávy:
(pracujte s celým textem)

Kterou z následujících možností nejspíše pokračuje text?

- A) Polana ustupuje ze zápraží, až příliš daleko ustupuje, ach, Polano, já bych byl proklouzl i tak; a říká hlasem...
- B) Hordubal vraštil starostlivě čelo: ano, toto je úder kopyta o prkenné pažení; hrabe si kuň kopytem, snad by chtěl pít...
- C) Ale ne, k nám měsíc nesvíí, u nás nemrazí měsíc; svítí nad černým lesem, a u nás je tma, taková tma, co dýchá...
- D) Juraj Hordubal sestupuje dlouhými kroky, jakýpak kufřík, jakýchpak osm let; tady je cesta domů a po té se to běží samo...

Vysvětlete význam slov *rejlings* a *májně* v textu a popište způsob jejich vytvoření:
(pracujte s 23. a 24. řádkem, knihou Hordubal, slovníky a odbornou literaturou)

Nalezněte v textu pasáže, v nichž se uplatňuje epizeuxis:
(pracujte s celým textem a slovníkem literární teorie)

Napište, kdo pronáší první otázku v textu:
(pracujte s 1.-11. řádkem)

Vysvětlete význam slova *jařura* v textu:
(pracujte s 16. řádkem a internetem)

1 „No, prý je to teď moderní,“ žmoulal bezzubě staroch. „Prosím tě, tamhle v tu stranu, čtyři
2 dny cesty odtud, přivandroval nějaký nový kmen, taková cizí holota, a ti prý to tak dělají –
3 Ažs věděla, ty všechny hlouposti mají naši od nich. Ty kostěné zbraně a všecko. Dokonce – –
4 dokonce to od nich kupují,“ křikl rozčileně. „Za naše dobré kožišiny! Jako by kdy od cizích
5 přišlo něco dobrého! Jen si nic nezačínat se žádnou cizí pakáží! A vůbec, to je stará zkušenost
6 po předcích: každý cizinec se má bez okolků přepadnout a odkrouhnout. Tak to bývalo
7 odjakživa: žádné cavyčky, a pobít. Ale kdepak, tati, říká syn, dnes jsou jiné poměry, ona se teď
8 zavádí výměna zboží – Výměna zboží! Když někoho pobiju a poberu mu, co má, tak dostanu
9 jeho zboží a nic mu za to nedám – nač nějaká výměna? – Kdepak, tati, říká syn, přitom platíte
10 lidskými životy a těch je škoda! – Tak tady to máš: prý je škoda lidských životů! To jsou ty
11 dnešní názory,“ brumlal starý pán znechuceně. „Zbabělci jsou, to je to celé. Prý škoda životů!
12 A jak se jednou, řekni, užíví tolik lidí, když se nebudou pobíjet. Vždyť už teď je těch sobů po
13 čerchmantech málo! Vída je, lidských životů je jim líto; ale k tradici úctu nemají, svých předků
14 a rodičů si neváží – Vždyť je to spoušť,“ vyhrkl prudce děda Janeček. „Tuhle koukám, jeden
15 takový usmrkanec čmalíkujе hlínkou na stěnu jeskyně podobu bizona. Já mu dal pohlavek,
16 ale syn říká: Jen ho nechte, vždyť ten bizon je jako živý! – No to už přestává všecko! Copak se
17 kdy dělaly takové zbytečnosti? Nemáš-li co na práci, kluku, tak otesávej nějaký pazourek, ale
18 nemaluj bizony na stěnu! Kdopak ví, ještě to přivodí bžundu našim lovcům, no ne? Nač nám
19 je třeba takových pitomostí?“
20 Paní Janečková sevřela přísně rty. „Kdyby jen bizoni,“ utrousila po chvíli.
21 „Co teda?“ ptal se děda.
22 „Ale nic,“ bránila se paní Janečková, „mně je hanba to říct – Tak ažs věděl,“ rozhodla se
23 náhle, „dnes ráno jsem našla... v jeskyni... kus mamutho klu. Byl vyřezaný jako... jako nahatá
24 ženská. Prsy a všecko, víš?“
25 „Ale jdi,“ užasl staroch. „A kdo to vyřezal?“

Naleznete v textu všechna pojmenování užitá pro pana Janečka:
(pracujte s celým textem)

Vysvětléte, jakými prostředky je dosahováno humorného účinku textu:
(pracujte s celým textem)

Která z následujících možností nejlépe
vysvětluje postoje pana Janečka?
A) smysl pro logické uspořádání věcí
B) obdiv k dovednostem vlastních dětí
C) schopnost vnímat umělecké podněty
D) nedůvěra ke všemu novému a cizímu

Která z následujících pasáží textu je výrokem
Janečkova potomka?
A) přitom platíte lidskými životy
B) svých předků a rodičů si neváží
C) ještě to přivodí bžundu našim lovcům
D) dostanu jeho zboží a nic mu za to nedám

Určete na základě následujícího výňatku
původní motiv, s nímž se pracuje v textu:
apokryf se stává specifickým literárním útvarem,
který tematicky využívá známého motivu,
[...], jenž je ve všeobecném povědomí, aby pak
tento původní motiv byla zpravidla alegoricky
nebo parodicky konfrontován s jeho novým
výkladem.

(Slovník literární teorie)

**Naleznete v textu pasáž vyjadřující
vzdálenost:**
(pracujte s celým textem)

**Napište, ke kterému uměleckému dílu
odkazuje závěr textu:**
(pracujte s 23.–26. řádkem)